240066 - Banka, tutarla birlikte bir yüzdelik oranla geri ödenmesi koşuluyla ona belirli bir miktar para borç verirse, bu borcun hükmü nedir?

Soru

Belirli bir yüzdelik artışına izin veren Şer’i kurula sahip bir bankadan kredi almak caiz mi?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Birincisi:

Herhangi bir borçlanma sözleşmesinde borç verenin, borçludan borcu geri aldığında daha fazlasıyla geri ödemesini talep etmesi caiz değildir. Alimler, borç verene fayda sağlayan her türlü borcun faiz olduğu konusunda ittifak halindedir.

İbni Kudame, el-Muğni'de (4/240) şöyle demiştir: (Borç verenin) artırmayı şart koştuğu her borç, ihtilafsız haramdır.

İbnü'l-Münzir şöyle demiştir: Eğer borç veren, borç alan kişiye bir artış veya hediye vermeyi şart koşar ve borç alan kişi de bunu kabul ederse; bunun üzerine bir artış almanın faiz olduğunda ittifak etmişlerdir.

Ubeyy b. Ka'b, İbn Abbas ve İbn Mes'ud'dan rivayet edildiğine göre, onlar fayda sağlayan borcu yasaklamışlardır.

İkincisi:

Ödenen tutarın borç hizmetlerinin gerçek ücretine eşit olması koşuluyla, borçludan gerçek borç hizmetleri için ücret alınabilir. Ancak ödenecek miktar gerçek ücreti aşarsa, bu artış fâiz sayılacaktır.

İslam Fıkıh Akademisi Kararı no: 13 (1/3) şöyle denilmiştir:

Gerçek masrafların sınırları dahilinde olmak kaydıyla, kredi hizmetleri için ücret alınması caizdir. İkinci olarak: Fiili hizmetlerin üzerindeki her türlü artış yasaktır çünkü bu faizdir ve şer'an haramdır.

Ücretlerin gerçek ücreti aşmaması gerektiği anlamı şudur: Borç miktarının artmasıyla veya borcun geç ödenmesine binaen bu masraf artmayacak şekilde olması gerekir.

Şeyh Yusuf al-Şebili dedi ki:

Banka, verdiği borç ile birlikte ziyade olarak şart koştuğu tutar, borcun geri ödeme süresine veya borç tutarına bağlıysa, bu haramdır. Bu fazlalığın bankaya taksitler halinde mi ödeneceği (örneğin her yıl yüzde yarım), yoksa borçlanma veya geri ödeme sırasında bir kez mi ödeneceği bu durumu değiştirmez. Aynı şekilde adına ne derseniz deyin ister kar payı, ister hizmet, ister ücret deyin bu haramlığını değiştirmez. Sözleşmelerde önemli olan isimler değil, anlam ve gerçeklerdir.

Şayet şart koşulan artış, kredinin değerinden veya geri ödeme süresinden etkilenmeyen sabit bir meblağ ise, örneğin bankanın krediyi vermek için 150 TL gibi sabit bir ücret şart koşarsa , bu işlemin caiz olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda bu ücretlerin ödenmesinin kredinin geri ödenmesinden ayrı olup olmadığı veya toplam kredi tutarına eklenip eklenmediği hususu hükmü değiştirmez. Çünkü bu ücretler gerçekte krediye/borca ek bir artış değildir. Daha ziyade, bankanın krediyi vermek için yaptığı iletişim, yazışma, çalışan ücretleri vb. gibi işler için hak ettiği bir ücrettir. Bu işlemler şeriatta ücret ödemeyi gerektiren işlemlerdir.

En iyisini Allah bilir.